

دستور جلسه: آسیب‌شناسی اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان

زمان: چهارشنبه ۲۴ خرداد ۱۴۰۲، ساعت ۸:۰۰ الی ۱۱:۳۰

محل برگزاری: سالن طبقه چهارم ساختمان جدید اتاق ایران

تهیه‌کننده: نرگس مرادی

حاضرین:

جناب آقایان: دکتر محمد قاسمی (رئیس مرکز پژوهش‌های اتاق ایران)؛ محمود تولایی (رئیس کمیسیون مالیات کار و تامین اجتماعی اتاق ایران)؛ دکتر علی نصیری اقدم (هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی)؛ محمد زائری (مدیر دفتر مطالعات حقوقی و اجتماعی مرکز پژوهش‌های اتاق)؛ عباس جبالبارزی (نماینده اتاق کرمان)؛ محسن ملایی (مدیر امور کمیسیون‌های تخصصی)؛ نادر عالی‌زاده (نماینده امور حقوقی اتاق ایران)؛ محمد محمودی (نماینده اتاق تعاون ایران)، حسین ذوالفقاری فرد (مدیر مالی شرکت آسیا لنت)، امین صدرنژاد (دبیر اتحادیه صنایع بازیافت، عضو کمیسیون توسعه پایدار اتاق ایران)، محمد قبول (نماینده فدراسیون مدیریت و مشاوران کسب و کار).

سرکار خانم‌ها: منیره امیرخانلو (معاون پژوهشی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران)، سارا غریبی (رئیس گروه حقوقی دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی)، سحر ملکی (از انجمن حسابداران خبره)، نرگس مرادی (رئیس گروه مالیات، کار و تامین اجتماعی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران).

مهمان جلسه:

جناب آقای برزگری؛ رئیس مرکز تنظیم مقررات نظام پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان سازمان امور مالیاتی کشور

شرح جلسه:

با توجه به اهمیت قانون «پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان» و در دستور اجرا قرار گرفتن آن، مرکز پژوهش‌های اتاق ایران همراه با «کمیسیون مالیات کار و تامین اجتماعی» و «شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی» بر آن شد تا یک ارتباط دائمی و برنامه‌ریزی شده میان سازمان امور مالیاتی کشور به عنوان مجری این قانون و فعالان اقتصادی به عنوان مضمولین آن ایجاد نماید تا به صورت دائمی در جریان آخرین وضعیت اجرای این قانون قرار گیرد و مسائل و مشکلاتی که فعالان اقتصادی در جریان اجرای قانون با آن مواجه می‌شوند را به سازمان منتقل نماید. به نظر می‌رسد در این مسیر نیاز به تدوین رویه‌ها یا آیین‌نامه‌های

صورت جلسه کارگروه مالیات مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

جدید و حتی اصلاح قانون باشد، لذا این ارتباط و پیگیری می‌تواند تسریع موارد و اقدامات موردنیاز را رقم بزند تا سازمان امور مالیاتی کشور بتواند با در نظر گرفتن شرایط خاص اقتصاد ایران و مسائلی که فعالان اقتصادی با آن دست به گریبان هستند، تنش‌ها و مشکلات را به حداقل رسانده و اصلاحات و تغییرات بزرگ در نظام مالیاتی کشور را با برنامه‌ریزی واقع‌بینانه و طی چند مرحله جلو ببرد.

۱. تشریح آخرین وضعیت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان توسط آقای برزگری:

✓ **متولی اجرای قانون:** اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان باید بر عهده نهادهای کسب‌وکاری قرار می‌گرفت و سازمان امور مالیاتی کشور صرفاً از زیرساخت ایجاد شده و اطلاعات آن، در راستای وصول مالیات بهره‌برداری می‌نمود با این حال، مسئولیت اجرای این قانون به سازمان امور مالیاتی کشور سپرده شده است.

✓ **آمار مربوط به سامانه مؤدیان:** در حال حاضر (۱۴۰۲/۳/۲۴)، ۲۳۴ میلیون صورت‌حساب از ۲۲ هزار و ۶۸۳ مؤدی (فروشنده) در سامانه مؤدیان دریافت شده و در کارپوشه‌های ۲۵۳ هزار ۸۹۵ مؤدی به عنوان مؤدی خریدار، صورت‌حساب درج شده است. لذا هم‌اکنون ۲۷۵ هزار مؤدی درگیر این سامانه هستند بنابراین، می‌توان گفت سامانه مؤدیان و قانون مربوطه در حال اجرایی شدن است. لازم به ذکر است مؤدیان برای صدور صورت‌حساب باید از قبل درخواست دریافت حافظه مالیاتی کنند. در این خصوص در حال حاضر بالغ بر ۸۳ هزار مؤدی از سازمان امور مالیاتی کشور، (به صورت سیستمی) حافظه مالیاتی دریافت نموده‌اند که خود گواهی بر اذعان آنها به تمایل برای صدور صورت‌حساب در سامانه می‌باشد. با توجه به سختی قانون، این آمار، آمار خوبی است و جای تشکر دارد.

✓ **آمار مربوط به نتیجه فراخوان‌ها:** از تعداد ۵۵۰ تا ۵۸۰ شرکت بورسی و فرابورسی در حال حاضر بالغ بر ۴۳۸ شرکت بورسی، اقدام به ارسال صورت‌حساب الکترونیکی در سامانه مؤدیان نموده‌اند. باید توجه داشت که از مجموع شرکت‌ها در حدود ۱۰۰ شرکت در قالب هلدینگ فعالیت می‌کنند که صدور صورت‌حساب برای آنها موضوعیت ندارد. بنابراین، از لحاظ مشارکت شرکت‌های بورسی در سامانه، در وضعیت قابل قبولی قرار داریم. از میان ۴۷۰ یا ۴۸۰ شرکت دولتی نیز در حال حاضر ۶۳ شرکت، صورت‌حساب صادر می‌کنند.

✓ تا امروز حدود ۱۳ نسخه از سامانه را روی محیط عملیاتی برده‌ایم و در هفته‌های آینده، نسخه‌ی دیگری را اجرایی خواهیم کرد که از قراردادهای، حق‌العمل‌کاری‌ها، نقد و نسیه و سایر موضوعات نیز پشتیبانی می‌کند.

✓ **درگاه شناسه کالا و خدمات:** با اجرای سامانه مؤدیان، لازم است عقب افتادن بسیاری از مسائل که اقدام جدی درباره آنها صورت نگرفته است، جبران شود. به عنوان مثال، در مسئله شناسه یکتای کالا و خدمات که در سال ۱۳۹۷ یک قانون درباره آن به تصویب رسید، تا به امروز کار مناسبی صورت نگرفته است. در همین راستا در حال حاضر سازمان امور مالیاتی کشور استفاده از

شناسه عمومی کالا و خدمات را به عنوان یک راه کوتاه در زمان اندک فعلی در دستور کار قرار داده است و اقدام به ایجاد یک درگاه الکترونیکی به آدرس <https://stuffid.tax.gov.ir/> نموده است. در این درگاه تا این تاریخ ۳۵ هزار و ۸۶۶ شناسه عمومی کالا، ۳۴ شناسه عمومی خدمت، ۶۰۶ شناسه اختصاصی خدمت و بالغ بر ۶۷۶ شناسه اختصاصی کالا، درج شده است. البته در هماهنگی با وزارت صنعت، معدن و تجارت، مجموع این ارقام که در حال حاضر بالای ۷۰۰ هزار شناسه است در هفته‌های آتی به حدود یک میلیون سیصد تا چهارصد شناسه نیز خواهد رسید و در حال حاضر منتظر صدور مجوز آن از سوی وزرای اقتصاد و ارتباطات هستیم تا به این ترتیب بتوانیم در این دوره گذار، از سایر شناسه‌ها نیز استفاده کنیم و مشکلات مؤدیان را به حداقل برسانیم.

✓ **صدور صورتحساب توسط مؤدیان و شرکت‌های معتمد:** دیدگاه اولیه ما در اجرای قانون، صدور صورتحساب الکترونیکی صرفاً توسط شرکت‌های معتمد بود. با این حال، با بررسی‌های انجام شده سازمان امور مالیاتی کشور به این نتیجه رسید که شائبه ایجاد رانت در این روش وجود دارد لذا امکان صدور صورتحساب توسط مؤدیان را در کنار امکان مراجعه آنها به شرکت‌های معتمد به وجود آورد. در حال حاضر از ۲۲ هزار مؤدی که از سامانه مؤدیان استفاده می‌کنند، فقط ۴ هزار مؤدی از خدمات صدور صورتحساب الکترونیکی توسط شرکت‌های معتمد بهره می‌برند و ۱۸ هزار مؤدی باقی‌مانده خود اقدام به این امر نموده‌اند و یا در حد دریافت آموزش از خدمات شرکت‌های معتمد استفاده می‌کنند.

✓ **لایحه تسهیل تکالیف مؤدیان:** در پایان محمد برزگری اعلام داشت در حال حاضر لایحه‌ای تحت عنوان لایحه «تسهیل تکالیف مؤدیان در اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان» در دستور طرح در صحن مجلس شورای اسلامی است و ما اعتقاد داریم با تصویب این لایحه بسیاری از مشکلات مؤدیان مرتفع خواهد شد.

۲. پرسش و پاسخ:

در ادامه فعالان اقتصادی حاضر در جلسه مشکلات خود در خصوص سامانه مؤدیان را مطرح کردند و آقای برزگری به این سوالات پاسخ دادند:

حد مجاز فروش

سوال ۱: بر اساس ماده (۶) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان و ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی موضوع این ماده قانونی، ابلاغ شده در تاریخ ۳/۱۳/۱۳۹۹، حد مجاز فروش برای واحدهای جدیدالتاسیس و فاقد سابقه، به میزان سه برابر معافیت موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم همان سال برای یک دوره مالیاتی می‌باشد و برای سایر مؤدیان که به‌عنوان کسب‌وکار جدیدالتاسیس و فاقد سابقه محسوب نمی‌شوند این حد معادل است با سه برابر فروش اظهاری دوره مشابه سال قبل که مالیات آن به سازمان پرداخت یا ترتیب پرداخت آن داده شده است. همچنین در صورتی که مالیات دوره مشابه سال قبل به طور کامل پرداخت نشود به نسبت آن میزان از مالیات پرداخت شده، سه برابر حد مجاز فروش برای مؤدیان دارای سابقه، تعیین می‌گردد. تعیین این

میزان از حد فروش به خصوص برای واحدهای صنعتی که ممکن است در یک دوره اصلا فروشی نداشته باشند و در دوره‌ی دیگر فروش‌های چند میلیاردی داشته باشند و بنابراین باید صورت‌حساب‌هایی با ارقام بسیار بالایی صادر کنند، بسیار محدودکننده است. در شرایطی که فعال اقتصادی حد مجاز فروش را رد کند، چه اقداماتی باید انجام دهد؟ پیشا پیش مالیات پرداخت کند؟

پاسخ: اولاً سازمان امور مالیاتی کشور قانون‌گذار نیست بلکه صرفاً مجری قانون است و آیین‌نامه‌های صادرشده توسط این سازمان بر اساس قانونی که مجلس شورای اسلامی تصویب نموده است، نوشته می‌شود. لذا اگر مشکلی در خصوص ماده (۶) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان وجود دارد باید از مراجع مربوطه پیگیری شود.

البته وظیفه مجری قانون این است که اجرای قانون را برای مؤدی آسان کند و مطالبات آنها را به سمع و نظر قانونگذار برساند. از همین رو سازمان امور مالیاتی کشور، آیین‌نامه مورد اشاره را در اواخر سال ۱۴۰۰ در جهت تسهیل امور مؤدیان اصلاح کرد و طی شماره ۲۰۲۳۵ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۳۰ برای اجرا، ارسال نمود. بر اساس آیین‌نامه جدید قرار شد برخی موارد از جمله فروش کالا و خدمات به مصرف‌کننده نهایی؛ فروش کالا و خدمات صادراتی مشمول مالیات و عوارض ارزش‌افزوده؛ و فروش کالا یا ارائه خدمت به اشخاص موضوع تبصره ماده (۲) قانون با عنایت به اینکه برای خریدار اعتبار ایجاد نمی‌کنند، در محاسبات حد مجاز فروش لحاظ نشوند. همچنین تصمیم بر آن شد فروش‌های نسیه کالا و خدمات مشمول مالیات بر ارزش‌افزوده، در محاسبه حد مجاز فروش در دوره‌هایی که مبالغ آن پرداخت و به تایید طرفین رسیده باشد، لحاظ نشود. با این حال از این آیین‌نامه در دیوان عدالت اداری شکایت شد و دقیقاً چهار بند آن که به نفع مؤدی بود توسط دیوان لغو شد و بسیاری از فعالان هم از این بابت خوشحال شدند. این خوشحالی از بی‌اعتمادی بین بخش خصوصی و دولت نشأت می‌گیرد. ما باید نگاهمان را به اجرای قوانین تغییر بدهیم و از نهادهای کسب‌وکار هم مطالبه و پیگیری کنیم و فقط به سازمان امور مالیاتی کشور فشار نیاوریم.

نکته دیگر اینکه بر اساس ماده (۶) قانون و آیین‌نامه‌ی مورد اشاره، هیچ منعی در صدور فاکتور، توسط فعالان اقتصادی وجود ندارد بلکه اگر حد مجاز فروش مورد نظر ماده (۶) رعایت نشود، برای خریدار، اعتبار مالیاتی لحاظ نخواهد شد. در لایحه تسهیل تکالیف مؤدیان در اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، که در دستور صحن مجلس است، حد مجاز فروش از سه برابر به پنج برابر تغییر یافته است و با تصویب این لایحه، مشکلات مؤدیان کاهش پیدا می‌کند.

یادآور می‌شود که بر اساس تبصره ۱ ماده ۱۷ قانون مالیات بر ارزش‌افزوده، سازمان می‌تواند تمام یا برخی از مؤدیان مشمول این قانون یا مشتریان آنها را مکلف کند مالیات و عوارض متعلقه را همزمان با صدور صورتحساب به حساب سازمان واریز نمایند. بنابراین هنگامی که مودی حد مجاز فروش را رد می‌کند می‌تواند پولی را که از خریدار به عنوان مالیات بر ارزش‌افزوده دریافت کرده است را به سازمان پرداخت کند. این کار نه از پیش مالیات پرداختن است و نه فروشنده پولی از جیب خود پرداخت می‌کند. نکته آخر اینکه ماده ۶ یک راهبرد بسیار خوب برای جلوگیری از ایجاد مودی صوری است. منتها در حال حاضر به دلیل ضعف در زیرساخت، اجرا و فرایند عملیاتی آن، مطلوبیت لازم را ندارد.

صورت جلسه کارگروه مالیات مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

✓ **فعال اقتصادی:** اولاً خریداران باید بتوانند برای هر میزان خریدی که انجام می‌دهند اعتبار کسب کنند. چنین محدودیت‌هایی برای خریدار آن هم در کشوری که نرخ ارز در طول یکسال بیش از دو برابر افزایش قیمت داشته و افزایش چندین برابری هزینه خرید مواد اولیه را رقم زده است، قابل قبول نیست. ثانیاً افزایش حد مجاز فروش از ۳ برابر به ۵ برابر با توجه به سرعت افزایش نرخ تورم به نظر می‌رسد صرفاً یک راه حل برای تسهیل موقت اجرای قانون باشد و در بلندمدت جوابگو نیست.

سوال ۲: همان طور که اشاره شد هنگامی که فروشنده از حد مجاز فروش خود عبور کرده باشد، اعتبار مالیاتی به خریدار تعلق نمی‌گیرد. این در حالی است که اساساً در بسیاری از مواقع، خریدار از حد مجاز فروشنده مطلع نیست و نمی‌داند از آن رد شده است یا خیر و از طرفی فعال اقتصادی برای ادامه فعالیت خود مجبور به خرید است. در چنین شرایطی چرا نباید اعتبار مورد اشاره به خریداران تعلق گیرد؟

پاسخ: در این خصوص چند راه حل وجود دارد. اول: می‌توان تمام خرید و فروش‌ها را به صورت برخط انجام داد. در این صورت طبیعتاً خریدار از میزان حد مجاز فروش فروشنده و اینکه او این حد را رد کرده است یا خیر، مطلع می‌شود. اما این روش فعلاً مطلوب نیست، به ویژه به این دلیل که تعداد مبادلاتی که به طور مستقیم به سامانه متصل می‌شوند، بسیار زیاد خواهد شد. دوم: در این روش می‌توان به صورت مستقیم به فروشنده هشدار داد که به عنوان نمونه در حال حاضر ۲ برابر یا ۲٫۵ برابر یا ... حد مجاز فروش خود را رد کرده است. سوم: می‌توان امکان استعلام را فراهم ساخت. به این ترتیب که زمانی که فروشنده اقدام به ثبت فروش خود در سامانه کرد، خریدار امکان استعلام از طریق دریافت پیامک از سازمان امور مالیاتی کشور را داشته باشد که آیا این فروشنده در حد مجاز فروش خود عمل کرده است یا خیر؟ چهارم: حد مجاز فروش را افزایش داد و در نهایت پنجم: می‌توان ماده (۶) را حذف کرد.

در حال حاضر سازمان امور مالیاتی کشور از بین پنج راه حل مورداشاره، روش افزایش حد مجاز سه برابر به پنج برابر را انتخاب نموده است و آن را در قالب لایحه تسهیل تکالیف مودیان به مجلس برده است. در نهایت نیز به مرور زمان روش اطلاع‌رسانی از طریق سامانه را عملیاتی خواهد نمود.

عدم تعلق اعتبار به خریداران در قبال صورتحساب‌های غیرالکترونیکی

سوال ۳: در برخی از موارد خریدارانی که مصرف‌کننده نهایی نیستند به ناچار و یا بنا بر نوع کسب و کار خود اقدام به خرید از فروشندگانی می‌کنند که در سامانه مودیان حضور ندارند و صورت‌حساب مالیاتی صادر نمی‌کنند. در این حالت به دلیل عدم صدور صورتحساب الکترونیکی توسط فروشندگان مذکور، اعتبار مالیاتی برای خریداران، منظور نمی‌شود. با این حال این خریداران برای تولیدات خود نیاز به خرید از این دست از فروشندگان دارند، لذا انتظار می‌رود برای این مشکل چاره‌اندیشی شود تا این خریداران نیز مشمول اعتبار مالیاتی شوند.

پاسخ: بنا بر ماده (۲۵) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، صورت‌حساب‌هایی که در سامانه مؤدیان ثبت نشده باشد، معتبر نبوده و قابلیت استناد در مراجع دادرسی مالیاتی را ندارند. بر اساس بند ب ماده (۵) این قانون نیز باید صورت‌حساب الکترونیکی توسط فروشنده صادر شود تا به صورت خودکار به کارپوشه خریدار در سامانه مؤدیان منتقل گردد و به این ترتیب برای خریدار اعتبار مالیاتی منظور می‌شود.

با این حال سازمان امور مالیاتی کشور در جریان مشکل یادشده، قرار دارد و در **لایحه تسهیل تکالیف مؤدیان** که در دستور صحن مجلس شورای اسلامی قرار دارد ماده‌ای مبنی بر اینکه تا پایان سال ۱۴۰۳ صورت‌حساب‌هایی را که در سامانه مؤدیان صادر نشده باشد، قابل قبول می‌باشند، در نظر گرفته است. بر اساس این ماده در این مدت، سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است با استفاده از اطلاعات موجود در سامانه مؤدیان در پایان هر دوره، نسبت به تهیه اظهارنامه برای کلیه مؤدیان اقدام کند. مؤدی یک ماه پس از پایان هر دوره فرصت دارد تا با ثبت خریدها و فروش‌هایی که صورت‌حساب‌های آن‌ها در سامانه مؤدیان صادر نشده است، اظهارنامه ارسال شده توسط سازمان را تکمیل و از طریق سامانه مؤدیان به سازمان مسترد نماید. از سوی دیگر سازمان مکلف شده است مؤدیان مشمول قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۳۸۷ را که تا زمان تصویب این قانون فراخوان نشده‌اند، تا پایان سال ۱۴۰۳ به تدریج فراخوان نماید.

همچنین در بند ث ماده (۵) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، چنین بیان شده است که به منظور تکمیل اطلاعات سازمان در خصوص مؤدیانی که عضو سامانه مؤدیان نبوده یا بدون صدور صورت‌حساب الکترونیکی اقدام به فروش می‌کنند، سامانه مؤدیان باید به گونه‌ای طراحی شود که مؤدی بتواند خریدهای خود را که فروشنده برای آنها صورت‌حساب الکترونیکی صادر نکرده است، به سازمان اطلاع دهد. این امکان در سامانه مؤدیان بعد از دوره گذار (پایان سال ۱۴۰۲ یا ۱۴۰۳)، فعال خواهد شد.

یادآور می‌شود بند ث ماده ۵ قانون مورد اشاره صرفاً برای تکمیل اطلاعات و آگاهی سازمان از ارتکاب تخلفات ماده ۹ (عدم صدور صورت‌حساب) است و قرار نیست با فعال شدن امکان موردنظر این بند و اطلاع دادن خریدار، به وی اعتبار مالیاتی داده شود. بلکه سازمان امور مالیاتی به سراغ فروشندگانی می‌رود که صورت‌حساب الکترونیکی صادر نمی‌کنند. همچنین خریداران می‌توانند در صورت خودداری فروشندگان از صدور صورت‌حساب الکترونیکی، با شماره تلفن ۱۵۲۶ تماس حاصل کرده و به سازمان امور مالیاتی اطلاع دهند. سازمان این موارد را قطعاً پیگیری خواهد کرد و به سراغ فروشنده خواهد رفت.

لازم به اشاره است که این موضوع در سطح جامعه فراگیر شده است که سازمان امور مالیاتی کشور قصد ندارد قانون یادشده را اجرایی کند چون ممیزمحوری حذف می‌شود. از همین رو این سازمان پیوسته تحت فشار قرار می‌گیرد که چرا ترک فعل کرده

ماده ۹- در صورتی که مودی، برخی از فعالیت‌ها و یا معاملات خود را کتمان کند، یا از صدور صورت‌حساب‌های خود از طریق سامانه مؤدیان خودداری کرده یا در ثبت قیمت یا مقدار فروش مرتکب کم‌اظهاری یا بیش‌اظهاری شده باشد، سازمان موظف است موارد تخلف مودی را از طریق سامانه مؤدیان به اطلاع وی برساند. در صورتی که مودی موارد مزبور را پذیرفته و آنها را در کارپوشه خود در سامانه مؤدیان ثبت یا اصلاح کند، صرفاً مشمول جریمه‌های موضوع ماده (۲۲) این قانون خواهد شد. در صورتی که مودی، آن موارد را نپذیرفته و از ثبت یا اصلاح آنها در سامانه مؤدیان امتناع کند، سازمان مراتب تخلف مودی را با اسناد و مدارک مثبت به هیات حل اختلاف مالیاتی ارجاع می‌دهد. در صورت تایید تخلف توسط هیات حل اختلاف مالیاتی، سازمان می‌تواند با مراجعه به مودی یا مطالبه دفاتر و اسناد او، نسبت به حسابرسی دوره‌های مالیاتی سال تخلف اقدام نماید. علاوه بر این، مودی متخلف مشمول جریمه‌های موضوع ماده (۲۲) این قانون خواهد بود.

صورت جلسه کارگروه مالیات مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

است و قانون را اجرا نمی‌کند. این در حالی است که ما در سازمان امور مالیاتی کشور فکر می‌کنیم برای اینکه قانون موردنظر اجرایی شود نیاز به دوره گذار است تا به این ترتیب مشکلات احتمالی سامانه شناسایی و رفع شود. از همین رو در این دوره گذار، صورت‌حسابهای خارج از سامانه هم مورد قبول است اما بعد از این دوره همه باید از سامانه مؤدیان استفاده کنند.

سوال ۴: در برخی از حوزه‌های کسب و کار، بالاخص حوزه‌هایی که با تأمین مواد اولیه، قطعات و کالاها از اشخاص حقیقی سر و کار دارند، خرید از فروشندگانی انجام می‌شود^۲ که حتی حاضر نیستند کد ملی خود را برای ثبت صورت معاملات فصلی در اختیار فعال اقتصادی قرار دهند. حال با راه‌اندازی سامانه مؤدیان، چطور ممکن است این دسته از فروشندگان که بسیاری از آنها در فروش کالا و خدمات دارای انحصار هستند و فعالیت خط تولید به خرید از آنها بستگی دارد، اقدام به صدور صورتحساب الکترونیکی نمایند؟ همانطور که مطرح شد در حال حاضر خریداران امکان ثبت خریدهای خود در سامانه مؤدیان را ندارند و صدور صورتحساب الکترونیکی صرفاً در اختیار فروشندگان است و خریدار مجبور به انجام خرید است، امکان فشار آوردن به فروشنده برای صدور صورت حساب الکترونیکی را هم ندارد چرا که ممکن است فرصت خرید را از دست بدهد یا مجبور شود دشواری‌های تأمین کالاهای موردنیاز خود از خارج از کشور را به جان بخرد. بنابراین چرا سازمان امور مالیاتی بند ۵ ماده (۵) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان^۳ را در سامانه مؤدیان راه‌اندازی نکرده است؟

پاسخ: اشکالی که در این سوال به آن اشاره شده است کاملاً وارد است و دلیل آن پیوند زودهنگام رسیدگی به پرونده‌های مالیات بر ارزش افزوده با سامانه مؤدیان است زیرا در حالی که قانون پایانه‌های فروشگاهی در سال ۱۳۹۸ بر اساس مالیات بر ارزش افزوده تصویب شد، خود قانون مالیات بر ارزش افزوده در سال ۱۴۰۰ توسط مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. در آن سال این استدلال مطرح شد که اگر قرار است سامانه‌ای مثل سامانه مؤدیان اجرایی شود دیگر لزومی ندارد سازمان امور مالیاتی کشور امکان رسیدگی داشته باشد. گفته می‌شود این موضوع توسط فعالان اقتصادی در کمیسیون‌های مجلس پیگیری شده است. امروز پیامد آن درخواست این است که بعد از استقرار سامانه مؤدیان، اولاً بر اساس تبصره ۱ ماده ۱۴ قانون مالیات بر ارزش افزوده، سازمان امور مالیاتی کشور صرفاً اجازه دارد حداکثر ۱٪ از پرونده‌های مالیاتی مؤدیان عضو سامانه را مورد شناسایی و رسیدگی قرار دهد. ثانیاً وفق تبصره ۱ ماده ۲۵، تشخیص درآمد مشمول مالیات و رسیدگی موضوع ماده (۲۱۹) قانون مالیات‌های مستقیم در مورد مؤدیان قابل اعتماد موضوع قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان دیگر جاری نیست. این مصوبات امروز، هم ما و هم مؤدیان را با مشکل مواجه ساخته است. در همین راستا ما در لایحه تسهیل تکالیف مؤدیان پیشنهاد کرده‌ایم در دوره گذار، هزینه‌های خارج از سامانه به شرط رسیدگی قابل قبول باشند تا بعد از دوره گذار ما امکان بند ۵ ماده ۵ قانون برای خریدار را فعال کنیم.

^۲ از جمله خرید از بازارهای غیرمتشکل (شامل خرید از کشاورزان، باغداران، کارگاه‌های کوچک، کسب و کارهای خانگی، روستاییان، اتباع خارجی، ضایعات‌فروشان و...); خرید از شهروندان (خرید و جمع‌آوری کالاهای مرجوعی، دست‌دوم، ضایعات قابل بازیافت و...، یا خرید بر اساس آگهی‌های سایت‌های اینترنتی مثل دیوار یا شیپور و...)

^۳ ت - به منظور تکمیل اطلاعات سازمان در خصوص مؤدیان که عضو سامانه مؤدیان نبوده یا بدون صدور صورتحساب الکترونیکی اقدام به فروش می‌کنند، سامانه مؤدیان باید به گونه‌ای طراحی شود که مؤدی بتواند خریدهای خود را که فروشنده برای آنها صورتحساب الکترونیکی صادر نکرده است، به سازمان اطلاع دهد.

عدم اجرای قانون توسط سازمان امور مالیاتی

سوال ۵: همانطور که اشاره شد بر اساس بند ۵ ماده (۵) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، سامانه مؤدیان باید به گونه‌ای طراحی شود که مؤدی بتواند خریدهای خود را که فروشنده برای آنها صورتحساب الکترونیکی صادر نکرده است، به سازمان اطلاع دهد. چرا سازمان امور مالیاتی این امکان را غیرفعال نگه داشته است. آیا فقط فعالان اقتصادی در نقش مؤدی مالیاتی باید الزامات قانونی را به جا آورند؟ این رفتارهای فراقانونی چه توجیهی دارد؟ رعایت الزاماتی از این دست باید دو طرفه باشد.

پاسخ: نکته‌ای که در خصوص سامانه مؤدیان باید در نظر داشته باشیم این است که این سامانه بر اساس یک مسیر یک‌طرفه در قالب صدور صورتحساب توسط فروشنده تعریف شده است تا هدف شفاف شدن زنجیره معاملات را محقق کند و این موضوع در واقع تفاوت اصلی سامانه مؤدیان با ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم است. بر اساس ماده ۱۶۹، هم خریداران و هم فروشندگان امکان ثبت معاملات خود را داشتند اما ما در سامانه مؤدیان با یک طرفه کردن این فرایند می‌خواهیم بعد از هر خریدی که انجام می‌شود، خریدار برای کسب اعتبار مالیاتی، صدور صورتحساب را از فروشنده مطالبه کند. در این دوره گذار اگر ما امکان موردنظر بند ۵ ماده ۵ را فعال کنیم و خریداران قادر به ثبت خریدهای خود باشند، مفهوم سامانه مؤدیان و مسیر یک طرفه مورد اشاره از بین خواهد رفت و سامانه مؤدیان به یک ماده ۱۶۹ پیشرفته تقلیل می‌یابد و از رسیدن به هدف خود باز می‌ماند. بنابراین لازم است قدری صبر کنیم تا دوره گذار را پشت سر بگذاریم و آن لایحه تسهیل تکلیف مؤدیان هم که در دستور صحن مجلس است، تصویب شود.

در ادامه جلسه مشکلات دیگری به شرح ذیل مطرح شد که آقای برزگری وجود این مشکلات را تایید کردند و فرمودند به زودی حل خواهند شد:

- اشتباه سامانه مؤدیان در خصوص ثبت خریدهای شخصی اعضای هیئت مدیره در کارپوشه اشخاص حقوقی،
- کندی سامانه و زمان‌بر بودن بارگذاری‌ها،
- نبود فیلترهای مناسب جهت جستجوی پیشرفته و گزارش‌گیری از فاکتورهای ارسالی و سخت بودن ردیابی صورتحساب‌ها برای خریداران،
- آموزش کارکنان سازمان امور مالیاتی،
- اطلاع‌رسانی به روز و شفاف در خصوص تغییرات سامانه مؤدیان و مشکلات رفع شده از طریق سخنگوی رسمی سازمان،
- رفع عدم تقارن اطلاعات میان فعالان اقتصادی و سازمان امور مالیاتی،

۳. جمع‌بندی

در این جلسه فعالان اقتصادی در راستای رفع مشکلات خود در مسیر اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان به طرح سؤالاتی پرداختند و نماینده سازمان امور مالیاتی کشور نیز به آنها پاسخ داد. در یک طبقه‌بندی کلی می‌توان مشکلات مطرح شده را به شرح ذیل خلاصه نمود:

- مشکلات ایجاد شده برای فروشندگان از ناحیه تعیین حد مجاز فروش توسط سازمان امور مالیاتی کشور،
- عدم تعلق اعتبار مالیاتی به خریداران در صورتی که فروشنده حد مجاز فروش خود را رد کرده باشد،
- عدم اطلاع خریداران از میزان استفاده فروشندگان از حد مجاز فروش خود،
- عدم تعلق اعتبار مالیاتی به خریدارانی که فروشنده برای آنها صورتحساب الکترونیکی صادر نکرده است،
- یک طرفه بودن ثبت صورتحساب‌ها در سامانه مودیان و عدم راه‌اندازی امکان بند ۵ ماده ۵ قانون،

در پایان مقرر گردید سؤالات و پاسخ‌های مطرح شده به نحو مقتضی و در هماهنگی با مرکز تنظیم مقررات نظام پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان به اطلاع فعالان اقتصادی رسانده شود.

همچنین قرار بر این شد لایحه تسهیل تکالیف مؤدیان در اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان در اتاق ایران مورد بررسی قرار گیرد و در صورت تایید مفاد آن، نامه‌ای از طرف اتاق برای مجلس محترم شورای اسلامی، در راستای تسریع تصویب این لایحه، ارسال شود.